

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТТАК 18. ДЕЦЕМВРА 1887.

* ГОДИНА XII. *

ПОЗОРИШТЕ

* БРОЈ 44. *

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПОГЛЕД СА ПОЗОРНИЦЕ НА ПОЗОРНИЦУ.

ПИШЕ С. ЛУКИН ЛАЗИЋ.

VIII.

Сад би било на реду, да мало пре-
гледамо нашу публику, од које на првом
месту зависи опстанак наших позоришта.
Ово је мало потежи посао. Са глумцима
је ишло и којекако, али ко ће оценити то-
лики свет, а да се никоме не замери? Али
ја сам се још унапред оградио, да ми
нико не упада у реч. Последња нека је
ваша.

Пре свега морам све наше позоришне
посетиоце поделити у шест главних редова.
Ова невина класификација никако не значи,
да међу српском публиком има неке грудне,
битне разлике с пола. То ме се сад не
тиче. Понављам, да је ово само лак по-
глед са позорнице. Еванђелска непобит-
ност остављена је само поповима и калу-
ђерима.

Дакле, у први ред свакако долазе сви
они гледаоци, који иду у позориште ради
забаве или из дуга времена. Ово је у нас
најмногобројнија и најблагодарнија публи-
ка. Она никад не замера много и задовољна
је ма чим; али и уметност нема од
ње никакве друге користи, до само тре-
нутног повлађивања и прописане новчане
припомоћи. Овде просветна цел дрема, па
се само кад и кад тргне, да мало про-
бунца.

По овакој публици глумаштво се нигда
не би довинуло до веће висине, ма како
се она показивала издашна у оба случаја.
По овакој публици глумци би вазда тежи-
ли за тренутним успехом и новчаном до-
бити и — уметност би постала занат. Ово

се осведочило и код појединих дружина
и код појединих глумаца.

У други ред иду они, који посебљују
позоришта једино из неке галантерије, из
неке моде, „што се тако ваља,“ као по
некој дужности или ради угледа — да се „неизолирају“ и да се „не замере.“

У овај ред спадају отменији појединци,
који су се до миље воље нагледали пред-
става у бечком „Бургу,“ у Паризу, у Ми-
лану, па им се ова наша сиротиња према
ономе чини као „шувикс.“ Ово је она
блазирана публика, којој не може ни која
сила на свету угодити. Њој се не допада
ништа, она ружи све — и у политици, и
у књижевности, и у уметности. Ова је пуб-
лика узајмила квасац у туђини, где пре-
сићени готовани узимају „ложе на позор-
ници,“ а позорницу гледају као депозит
својих наложница. Срећом у нас је ових
људи тако мало, да се сасма губе у маси.
Код њих позориште нема никаквог морал-
ног успеха, јер они милују само пикан-
терије, које се поштена скромност стиди.
Од њих се има једино неке материјалне
користи. Па ако би се такав случај могао
оправдати код једног завода, који се хрсти
народном школом, онда бисмо донекле
могли бити утешени, јер и тако сви људи
немају једне исте потребе. Има људи, који
су уживали све, и који знају све!

У трећи ред могли би се уврстити они
поштовани посетиоци, који долазе на преставе,
не само ради забаве, него и ради представ-

љачког особља — обојега пола у накрст. Ово је она кокетна, пристрасна публика, од које немају мира ни глумци ни остали гледаоци. Ова публика посматра све, прати све и разбира свашта, што се око позорнице догађа, и то једино — из шуке радознаности, доколице и личног интересовања. Она зна, што су који глумац или глумица јуче ручали, где су на стану, каква су им пущад на оделу, код кога су мајстора наручили нове ципеле и који број. Ово је онај арсенал, из којега глумци узимају сигурно оружје за своје сипетке; и, на жалост, тај се арсенал не да тако лако испунити. Ова је публика прошарала све сталеже, заступљена је по свима местима позоришне дворане.

У четврти ред спадају они, који се поводе за спољним ефектом и сјајем. Ова публика највећма ужива у леној масци, леним декорацијама и леном оделу са лажним украсима. Она пробави своје плаћено време у студирању тоалете и другом симничарењу, а никда не запада у дубља расматрања. Кад запитате ова певина створења шта су видели, ако случајно запамте назив, рећи вам, какав се комад пре стављао. Но ако их запитате даље, одговориће вам неким небеским погледима и блаженим узвицима: „Ах, ах! Та то је дивота! Не можете си представити, како је лепо било! Ала је тај и тај господин био леп — као из кутије! Ала је госпођа та и та имала дивно одело, као саливено! Па како је „феш“! Па они брилијанти! „Формално“ смо уживали! Али, видите, то вам је чудно, да сви лено говоре српски, па инак се ништа не разуме!“ — Ово су људи, који су тек на путу, да постану права позоришна публика. Њихов stomak није кадар да свари иоле тежи репертоар, али га они за то инак у сласт гутају. Они позоришну иронију примају већином као готову истину, јер нису кадри, да купују на вересију. Овим настраним схватањем позориште промани свој задатак. И овај је ред поприлично заступљен.

У пети ред могао би се урачунати један део гледалаца из ратарског и низког радничког сталежа закључно, који иде у позориште једино из неке наивне радознаности. Они обично имају о позоришту исто мишљење као и о сваком циркусу и осталим сличним комедијама. Они ништа не узимају озбиљно и сваку појаву на позорници гледају са предуверењем, да је то све само претварање и к'о бајаги! Њих ћете чути, где се у пајтрагичнијем моменту слатко смеју, а у пајзанимљивијој конверзацији чепају и гуркају један другога. Они и глумца и атлета и клауна крсте једним именом — „комедијаш“. Позориште за њих никад није тако занимљиво, као каква суклатаста комедија, али га инак ради гледају, јер им оно шаренило дражи радознаност. Певање, прикладан — популаран — репертоар и лак природан приказ једино их може култивисати и прелити у праву позоришну публику И најзад понављам, да је ово само један део из по-менута два сталежа, који ретко походи позориште.

У пети ред узимам онај део озбиљнијега грађанства, које похађа позориште једино из љубави према позоришту. То су људи пуни одушевљења, који воле све, што је позоришно, па баш и онда, кад им се по где шта и не допада. Они највише жртвују и у новцу и у времену. Они најбоље заступају и најжење се заузимају и за позориште и за све народне ствари, ради чега чешће дођу у какву неприлику и изнутра и с поља. Али то је за њих уживаше, па све друго одбијају па дару. Без њих позориште не би могло опстати, они су његови главни стубови, његова снага. Они су онај снажни покретач, који прва четири реда држи, подстиче, гура и окреће око позоришта као на „ринглшилу“. Слава им и хвала им! Да је у нас само једна петина такве публике, наше би позориште дивовски корачило напред.

То би — по моме схватању — била

слика наше позоришне публике, од које зависи живот, напредак и будућност српских позоришта.

Није то згорег погледати се кадшто у огледалу, а и фотографија је, на сваки начин, користан проналазак.

ЛИСТИЈИ.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У НОВОМ САДУ.

(*Распинућа.* Чаролијска позоришна игра у 5 чинова, с певањем, од Ф. Рајмунда, превео М. И. Стојановић. Музика од К. Крајцера. Приказана 13 дец. о. г.)

Овај комад мање-више познат је и читаоцима и гледаоцима. Смер је врло лен: кад се има не треба бацати, јер ће доћи време, кад нећеш имати. Треба чувати беле паре за црне дане. Приказ тог комада, па и певање испало је као што треба. Г. Миљковић (Флотвел) добар је био и као милионар и као просијак. Г. Милојевић (Волф) такође је добро одиграо коморника, а доцније седог и оболелог власника двора Флотвеловог. Г. Добриновић (Валентин), и гђца Л. Хацићева (Роза), двоје слушпади, својим изврсним приказом пружили су публици лепог уживања. Добриновић је осим тога песмама својима развеселио и растукио публику, како је то кад садржај песме собом доносио. Г. М. Димитријевић (Каваљер Димон) одиграо је и овог вечера своју доста тешку улогу на опште задовољство публике. Г. Врга (Пралинг) и г. Васиљевић (Валтер, баштован, лађар) такође су овог вечера доста живо представљали, а и говор им је јасан био. Г. Лазић (Гриндинг) добро је одиграо своју доста малу улогу. Гђца М. Максимовићева (Керистана) у својој старој улози остала је и стара јунакиња. Јако нам је жао, што јој се, непажњом машинисте, могла несрећа додати, кад је она полетила небу под облаке. Г. Марковић (Азур) у својој улози заменио је доста добро старат јунака г. Ружића у певању, па и иначе у игри доста је верно коширао г. Ружића. Само док се г. Марковић још више уживи у ту улогу, он ће бити прави јунак, нарочито ако се песме, што их пева као просијак, удесе мало више за његов глас. Гђа Ј. Добриновићка (баба) својим изврсним приказом позабавила је и насмејала публику. Г. Кестерчанек (златар, лађар) потпуно је одговорио захтевима улоге му. Г. Љукић (Глукхајм) као и свагда, тако је и овог вечера верно приказао старца, председника. Овог вечера представљала су два нова глумца, управо компетентна за глумаштво. Г. Гавриловић (Сокл) имао је приличну улогу. Као први пут врло је добро одиграо, а то је изненадило публику. Г. Петровић (Фли-

терштајн) имао је малу улогу, из које се није могло на чисто видити, да љ' је способан за глумовање. Кад г. Петровић добије мало већу улогу, видићемо, да љ' има дара за глумарење. К-Д.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У БЕОГРАДУ.

(*Ред позоришних представа.*) У кр. српском народном позоришту у Београду одређен је био овај рејд позоришних представа:

У уторак 15. децембра: „Везир Абоговић.“ Трагедија у 5 чинова, написао Никола Ђорић.

У четвртак 17. децембра: „Школски надзорник.“ Шаљива игра у 1. чину од Косте Трифковића. — За тим: „Пркос“. Шаљива игра у 1. чину, с певањем, посрбио Ј. Андрејевић, музика од А. Максимовића. — На послетку: „Милоч у Лаштинима.“ Слика из српске прошлости у 1. чину, написао М. П. Шапчанин.

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕБУ.

(*Риголето.*) „Narodne Novine“ јављају: 22. децембра певан је први пут ове сезоне Вердијев „Риголето“ и, ваља рећи, била је то једна од оних лепих вечери у нашем позоришту, каквих се могло више ове оперне сезоне забележити. Насловну улогу певао је и одиграо г. Веснасијани управо красно. У његовој тешкој улози беше тако лепих момената (спомињемо само призор у почетку II. чина), да би Риголета могао у своје најбоље партије бројати. А то му је и публика својим одобравањем довољно признала. И госпођица Аволедо (Цилда) разигравала је својим свежим, младачким гласом, у највећој висини прецизном интонацијом, па својом лепом игром читаве вечери кућу. Исто тако био је госп. Цамарота (кнез) врло добро диспонован, а дало се осећати, како је опћинство уживало у њему. Г. Цамарота заповеда са својим глом и у најкрајњих висина лако, с тога може и његова игра бити посве слободна и наравна. Госпођа Лесићка, господа Кнежевић, Теркуци и Антон достојно су стојали уз заступнике главних партија, и збор је читаве вечери свесно чувао саливену облину целе представе, коју је елегантном сигурношћу водио г. Никола Фалер. Кућа је била добро посећена, премда је пре представе почeo снег падати.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

25. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТИЛАТИ 19.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 18. ДЕЦЕМБРА 1887.

По други пут:

ФУРШАМБОЛОВИ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, НАПИСАО Е. ОЖЈЕ, ПРЕВЕО БРАНКО МУНИЦКИ.

(РЕДИТЕЛЬ: МИЛЬКОВИЧ.)

ОСОБЕ:

Први и четврти чин догађа се код француске вароши Хавра, остали у Хавру.

У недељу 20. децембра: „СЕОСКА ЛОЛА.“ Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Е. Тот, за српску позорницу прерадио Ст. Дескашев, музика од Д. Јенка.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 пре и од 3—5 са хата
после подне, а увече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

(B. dt. fiz.)